

Høringssvar - Lov om velfærdsaftaler

FOA hilser regeringens lovforslag velkomment. FOA er enig i, at der er behov for ... *en ny, samarbejdsbase- ret vej til at udvikle velfærden i den offentlige sektor*, som det nævnes i bemærkningerne til lovforslaget. FOA tror lige som regeringen på, ... *at samfundet får velfærd af højere kvalitet med lokale løsninger tæt på borgerne*. FOA sætter pris på det kommunale selvstyre og har tillid til kommunernes vilje til at gøre det godt, men det udelukker ikke, at regeringen kan præge udviklingen. Det er tværtimod nødvendigt, fordi det får stor betydning, hvordan kommunerne kommer til at udfylde den ramme, som denne lov kommer til at sætte.

FOA mener, at det er en rigtig strategi at give de syv kommuner mulighed for at ...*gentænke tilrettelæggelsen af indsatserne og med udgangspunkt i lokale ønsker og behov samt medarbejdernes faglighed at skabe de bedst mulige tilbud til gavn for kommunens borgere*.

Lovforslaget sætter rammen for disse bestræbelser - med det overordnede mål, at give et løft i kvaliteten for den enkelte borger inden for de udvalgte velfærdsområder. Eller som det udtrykkes i lovforslagets §1: ...*med henblik på at udvikle velfærden på områderne og skabe større handlerum for medarbejderne og ledere for at øge kvaliteten og nærværet i velfærden til gavn for borgeren*.

FOA er ikke i tvivl om, at de opstillede mål vil kunne nås, hvis de frisatte kommuner griber forsøgene rigtigt an. Lovforslaget giver vide rammer, som kommunerne kan udfylde på gode, mindre gode og måske endda dårlige måder.

Lovforslaget primære virkemiddel er frisættelse af kommunerne - frisættelse til at fravige eksisterende lovgivning og kommunal regulering og bureaukrati. Frisættelsen er et godt udgangspunkt, men det giver ikke automatisk større handlerum til ledere og medarbejdere, og det fører ikke automatisk til bedre kvalitet og mere nærvær.

Frisættelsen får først for alvor betydning, når den enkelte kommune tager stilling til, hvad den vil bruge frisættelsen til - hvad problemet er, hvor skoen trykker. På denne baggrund kan designes forsøg, hvor ledere og medarbejdere gives større handlerum, og der kan lægges faglige og organisatoriske strategier som fører til bedre kvalitet og mere nærvær.

Med lovforslaget forekommer det lidt uklart og usikkert, hvordan fravigelsen af love eller anden type regulering vil frigøre medarbejderressourcer, der kan anvendes til at skabe øget nærvær og øget kvalitet i

velfærden for borgerne. Det skal der tages stilling til i den enkelte kommune, og det skal gøres i den enkelte kommune.

Desuden kan der opstå konflikt mellem faglighed og frisættelse fra regler. Lovens kapitler (4-6) giver i vid udstrækning kommunerne mulighed for at tilsidesætte kvalitetsstandarder eller ydelser og procedurer, der er vigtig for udøvelsen af et forsvarlig arbejde fagligt set. Det kan have konsekvenser for borgernes retssikkerhed og/eller forringede kvaliteten set fra borgernes synsvinkel. Set fra medarbejderne synsvinkel kan det forringe medarbejderne mulighed for at kunne arbejde menneskeligt og fagligt forsvarligt.

I den forbindelse er det også væsentligt at være opmærksom på, at en af hindringerne for at frigøre ressourcer, at skabe større handlerum for ledere og medarbejdere og mere plads til faglighed er lokale regler og procedurer. Stramme kørelister med ydelser opgjort på minuttet i hjemmeplejen skyldes eksempelvis en kommunal praksis. Det er vigtigt, at man lokalt får ændret sådanne procedurer, selvom det ikke er bundet op på lovgivning.

FOA mener, at der i forsøgene, som loven hjemler, skal lægges stor vægt på fagligheden og øget råderum for fagligheden. Det pointeres i bemærkningerne, at forsøget i de syv kommuner er en del af regeringens nærhedsreform, og det pointeres, at der *...gennem tillid, faglighed og øget lokalt handlerum skal sikre større nærhed og bedre kvalitet i velfærden i den offentlige sektor.*

Det er vigtigt af hensyn til forsøgene, men også i et større perspektiv, fordi: *Erfaringerne fra velfærdsaftalerne skal anvendes som inspiration i arbejdet med at tegne stregerne for fremtidens velfærdssamfund på hhv. dagtilbuds-, folkeskole- og ældreområdet.*

Alt i alt er det som sagt helt afgørende hvordan den lovgivningsmæssige ramme udfyldes i kommunerne. Det er vigtigt, at der ofres stor opmærksomhed på, om frisættelse faktisk frigør ressourcer, og at der skabes råderum og plads til faglighed - for at øge nærværet og kvaliteten.

Det er vigtigt at betingelserne er til stede for at kunne øge nærværet og kvaliteten. Og betingelserne er ikke til stede, hvis ressourcerne er alt for knappe. Endelig er det vigtigt med stor ledelsesmæssig bevågenhed i de tre år - at arbejde ud fra en tillidsbaseret tankegang kræver ikke mindre, men mere ledelse, så medarbejderne har mulighed for sparring og støtte i deres faglige skøn og beslutninger.

I den forbindelse er det helt central med stor medarbejderinddragelse. Dels i udvikling af forsøgene og i den "nye hverdag" når forsøgene er i gang. Både erfaringen og forskningen viser, at de bedste resultater nås med stor medarbejderinddragelse, medbestemmelse og også medansvar. Her kan man med fordel bruge de allerede eksisterende samarbejdsfora - især MED systemet.

Vi kan i FOA konstatere, at kommunernes tidsplaner allerede nu rummer inddragelse af medarbejdere. Det er godt - især hvis det sker fra start. FOA er klar over, at kommunerne er belastet af Coronasituationen, og at det kan være vanskeligt at finde tid og mulighed for en omfattende inddragelse, men inddragelse er afgørende for vellykkede forsøg.

Det fremgår, at der efter forsøgsperiodens ophør blive gennemført en evaluering af erfaringerne fra de syv kommuner, der indgår velfærdsaftaler med, herunder en evaluering af hvilke konsekvenser den omfattende frisættelse har haft for kvaliteten af indsatserne inden for de enkelte velfærdsområder, samt hvilke erfaringer der kan tjene som inspiration for andre kommuner. Som led i evalueringsindsatsen gennemføres endvidere en devaluering undervejs i forsøgsperioden.

FOA mener, at løbende evaluering i forsøgsperioden bør opprioriteres, så man løbende høster erfaringer og kan korrigere forsøgene. Evalueringen bør i højere grad forankres i direkte tilknytning til de lokale forsøg, og ikke alene som centrale følgeforskningsprojekter o. lign. Evalueringerne skal ske som en løbende bevægelse, som gør det muligt at justere undervejs. Det bør samtidig sikres at erfaringer fra medarbejdere og berørte borgere og brugere indgår.

Regeringen vil med forsøgene hente *...inspiration i arbejdet med at tegne stregerne for fremtidens velfærdssamfund på hhv. dagtilbuds-, folkeskole- og ældreområdet.*

Inspiration er efter FOA's mening et ret lavt ambitionsniveau. Erfaringsindsamlingen og erfaringerne må kunne bruges mere systematisk evt. støttet af følgeforskning. FOA efterlyser mere målrettet læring af forsøgene og mere målrettet brug af de høstede erfaringer.

Det rejser også spørgsmålet om, hvornår forsøgene er vellykkede. Det kan f.eks. være, at borgerne er mere tilfredse, fejl reduceres, at opgaverne bliver løst bedre fagligt set og at centrale arbejdsmiljøindikatorer peger i en positiv retning f.eks. faldende personaleomsætning, mindre sygefravær og bedre trivsel i trivselsmålinger.

Succeskriterierne må være lokale, fordi forsøgene sandsynligvis bliver meget forskellige, men loven bør lægge op til, at de lokale succeskriterier evalueres løbende og grundigt.

Samlet set ser FOA frem til at indgå deltage aktivt og konstruktivt i de kommende års arbejde i både det lokale og nationale arbejde med udfoldelse af velfærdaftaler.

Vi vil gerne tage statsministeren på orden. Hun sagde i sin tale på FOA's kongres den 9. oktober 2019, at denne regering vil sætte velfærden først - og at vi må klare det sammen. Statsministeren sagde, at der er brug for den viden og den erfaring som FOA har gennem medlemmerne. FOA vil meget gerne bidrage, for FOA er helt enig i Statsministerens analyse: *Vi er i gang med at dræne verdens bedste samfundsmodel for tilliden til, at andre passer deres arbejde. Tilliden til, at I lokalt kan løse problemerne. Og rette op på fejl.* Det skal vi sammen rette op på, og derfor er det yderst vigtigt at Nærhedsreformen kommer godt i gang med forsøgene i de syv kommuner. Derfor er det helt afgørende, hvordan kommunerne kommer til at udfylde den ramme, som denne lov sætter. FOA bidrager gerne både centralt og lokalt.

Evt. spørgsmål kan rettes til forbundsnæstformand Thomas Enghausen (mobil: [30 71 75 97](tel:30717597), mail: then@foa.dk)